

OBSAH

ÚVODEM	9
Kapitola I.	
ŘEČOVÁ KOMUNIKACE A RÉTORIKA	11
1 O řečové komunikaci	11
2 O rétorice	13
2.1 Renesance rétoriky a co ji způsobilo	13
2.2 Jak dnes chápat rétoriku	17
2.3 Interdisciplinárnost rétoriky	17
2.4 Další impulzy pro současnou rétoriku	20
2.5 Závěr	20
Kapitola II.	
ŘEČNICKÝ STYL A ŘEČNICKÉ ŽÁNRY	23
1 Některé názory na řečnický styl	23
2 Možné funkční vymezení řečnického stylu	24
3 Charakteristické vlastnosti současného řečnického stylu	25
3.1 Mluvenost	25
3.2 Veřejnost	26
3.3 Spisovnost	26
3.4 Adresnost	27
3.5 Sugestivnost	27
4 Řečnické žánry	29
4.1 Klasifikace řečnických žánrů	29
4.2 Charakteristika jednotlivých řečnických žánrů	30
4.2.1 Agitační žánry	30
4.2.2 Naučné žánry	31
4.2.3 Příležitostné žánry	32
4.2.4 Církevní – náboženské žánry	33

Kapitola III.

LEXIKÁLNÍ STRÁNKA ŘEČNICKÝCH PROJEVŮ	35
1 Úvodem	35
2 Rozšiřujeme svůj aktivní a pasivní slovník	36
3 Rozlišujeme zastaralá a živá slova	37
4 Mnohoznačnost slov může vést k nedorozumění	38
5 Slova mají rovněž konotativní význam	39
6 Důležitá je i spojitelnost slov	39
7 Synonymní slova umožňují pestrost a sugestivnost projevů	40
8 Paronyma jsou zdrádná slova	41
9 Cizí slova v řečnických projevech	43
9.1 Postoje k cizím slovům	44
9.2 Významová a mluvnická stránka cizích slov	45
9.3 Výslovnostní stránka cizích slov	47
9.4 Názvy zahraničních měst	47
9.5 Citátové výrazy	48
10 Slova se zvláštní funkcí	49

Kapitola IV.

VĚTNÁ STAVBA ŘEČNICKÝCH PROJEVŮ	51
1 Úvodem	51
2 Větná stavba a myšlení řečníka	51
3 Falešná syntagmata a dvojznačnost výpovědi	52
4 Typy vět a jejich délka	53
5 Slovesné a jmenné vyjadřování	56
6 O nepravých vedlejších větách	56
7 Odchytky od pravidelné mluvnické stavby věty	57
8 O slovosledu a větosledu	58
9 O hromadění stejných tvarů slov vedle sebe a nelibozvučnosti ...	60

Kapitola V.

ZVUKOVÁ MODULACE ŘEČNICKÝCH PROJEVŮ	63
1 Úvodem	63
2 Větná intonace	63
3 Frázování řeči	65
3.1 Fyziologická pauza	65
3.2 Logická/gramatická pauza	65

3.3	Řečnická/umělecká pauza	66
3.4	Formulační pauza	66
4	Větný přízvuk a větný důraz	67
5	Mluvní tempo	68
6	Silové odstínění a zabarvení hlasu	69
7	Poznámky o dikci	71

Kapitola VI.

O NEVERBÁLNÍ KOMUNIKACI		73
1	Obecně o neverbálních kódech a jejich funkcích	73
2	Typy neverbálních signálů a jejich charakteristika	75
2.1	Symboly	75
2.2	Ilustrátory	75
2.3	Regulátory	76
2.4	Adaptéry	76
3	Druhy mimoslovního sdělování a jejich vymezení	76
3.1	Proxemika	76
3.2	Haptika	78
3.3	Posturika	80
3.4	Kinezika	81
3.5	Mimika	82
3.6	Pohledy	84
4	Kde se můžeme podrobněji poučit o neverbální komunikaci?	86

Kapitola VII.

EXTRALINGVISTICKÉ PROSTŘEDKY		
V RÉTORICKÝCH TEXTECH		89
1	Úvodem	89
2	Druhy extralingvistických prostředků	89
2.1	Presupozice	89
2.2	Reakční čas	90
2.3	Iniciační čas	90
2.4	Simultánní čas	91
2.5	Poměr mezi reálným a redundantním časem	91
2.6	Délka replik	91
2.7	Frekvence vstupů a jejich následnost	91
2.8	Psychosomatický stav komunikantů	92
2.9	Empatie komunikantů	92

Kapitola VIII.

O FIGURÁCH, TROPECH A NEFIGURÁLNÍCH PROSTŘEDCÍCH V SOUČASNÉ RÉTORICE .....

1	Obecné pojetí a funkce figur a tropů	95
2	Typy figur a tropů, stručný výklad jejich významů	98
2.1	Sugestivní specifické řečnické prostředky	99
2.2	Emfatické specifické řečnické prostředky	103
2.3	Názorné specifické řečnické prostředky	105
2.4	Dramatické specifické řečnické prostředky	108
2.5	Ozdobné specifické řečnické prostředky	110
3	Nefigurální řečnické prostředky	112
4	Závěry	114

Kapitola IX.

POLITICKÉ ŘEČNICKÉ PROJEVY .....

1	Úvodem	117
2	Základní funkce politických projevů a kategoriální znaky kreovaného světa	117
3	Jazykové ztvárnění kreovaného světa politické propagandy	118
4	Persvazivní techniky politických projevů	121
5	Módní slova a expresiva v politických projevech	124
6	Významové změny slov a tzv. sémantická inflace	125
7	O totalitní a posttotalitní novořeči	127

Kapitola X.

NĚKTERÉ LOGICKÉ ASPEKTY RÉTORIKY .....

1	O argumentaci	131
1.1	Typy argumentace	132
1.2	Jak se projevuje sofista	134
2	O usuzování	135
2.1	Zásady správného usuzování	135
2.2	Některé druhy úsudků a jejich schémata	136
3	O definování	141
3.1	Složky definice	141
3.2	Základní pravidla definování	142
3.3	Druhy definic	143

4	O klasifikaci	145
4.1	Druhy klasifikace	145
4.2	Podmínky klasifikace	146
5	Odkud můžeme čerpat hlubší poučení o logických principech komunikace	146

Kapitola XI.

NĚKTERÉ PRAGMATICKÉ ASPEKTY

RÉTORICKÉ KOMUNIKACE	149
1 Úvodní poznámky	149
2 Kooperační princip v rétorické komunikaci	150
3 Manipulativní princip v rétorické komunikaci	152
4 Zdvořilostní princip v rétorické komunikaci	155
4.1 Leechovy maximy etického chování	155
4.2 Pojem tváře	157
4.3 Řečová etiketa	158

Kapitola XII.

TYPOLOGIE ŘEČNÍKŮ	163
1 Obecně o typologii	163
2 Typologie řečníků podle temperamentů	163
3 Typologie řečníků podle rétorických žánrů	164
4 Typologie řečníků na základě hodnocení jejich řečnického výkonu	166
5 Řečník trémista	167
6 Muž a žena v rétorické komunikaci	169
7 Elokuční zběhlost řečníka	170

Kapitola XIII.

POSTOJE K JAZYKU JAKO FAKTOR

OVLIVŇUJÍCÍ RÉTORICKÉ TEXTY	173
1 Obecně o postojích uživatelů k jazyku	173
2 Jazykový purismus a jeho varianty	174
3 Jazykový snobismus	176
4 Perfekcionismus v jazyce	176
5 Logizování v jazyce	178
6 Jazykový liberalismus	178
7 Jazykový indiferentismus	179

PŘÍLOHA	
1 Vybrané zásady rétoriky	181
2 Juristické žánry	185
LITERATURA	189
REJSTRÍK	195